

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

КЊ. LXXVIII, СВ. 2

ISSN 0350-185X
UDC 808

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
AND
SASA SERBIAN LANGUAGE INSTITUTE

SOUTH SLAVIC PHILOLOGIST

Vol. LXXVIII, No. 2

Editorial Board

*Dr Rajna Dragičević, Dr Victor Friedman, Dr Najda Ivanova,
Dr Vladan Jovanović, Dr Aleksandar Loma, Dr Alina Maslova,
Dr Sofija Miloradović, Dr Miroslav Nikolić, Dr Slobodan Pavlović,
Dr Slobodan Remetić, Dr Jelica Stojanović,
Dr Sreto Tanasić, Dr Zuzanna Topolińska, Dr Anatoly Turilov,
Dr Jasna Vlajić-Popović*

Editor-in-Chief

Rajna Dragičević

BELGRADE
2022

ISSN 0350–185X
UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ
књ. LXXVIII, св. 2

Уређивачки одбор

*др Јасна Влајић-Појовић, др Рајна Драгићевић, др Најда Иванова,
др Владан Јовановић, др Александар Лома, др Алина Маслова,
др Софија Милорадовић, др Мирослав Николић, др Слободан Павловић,
др Слободан Реметић, др Јелица Симојановић,
др Срејко Танасић, др Зузана Тојолињска, др Анајолиј Турилов,
др Виктор Фридман*

Главни уредник
Рајна Драгићевић

БЕОГРАД
2022

Први број *Јужнословенског филолога* изашао је 1913. године, у Београду. Часопис су покренули Љубомир Стојановић и Александар Белић, чланови Српске краљевске академије. Први уредник *Јужнословенског филолога* био је Александар Белић. Од броја XVIII часопис издају Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ.

Секретар Уређивачког одбора

др Владан Јовановић

Рецензенти

др Милан Ајџановић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Миливој Алановић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Исидора Бјелаковић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Wayles Browne (Cornell University, USA), др Вера Васић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Јасна Влајић-Поповић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Дојчил Војводић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Ана Вујовић (Учитељски факултет, Београд), др Sanja Vulić (Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu), др Наташа Вуловић-Емонс (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Јасмина Грковић-Мејџор (САНУ, Београд), др Дара Дамљановић (Филозофски факултет, Београд), др Милорад Дешић (Филолошки факултет, Београд), др Наташа Драгин (Филозофски факултет, Нови Сад), др Рајна Драгићевић (Филолошки факултет, Београд), др Сања Ђуровић (Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац), др Душанка Звекић-Душановић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Andrea Zorka Kinda-Berlaković (Institut für Slawistik, Wien), др Ксенија Кончаревић (Филолошки факултет, Београд), др Часлав Копривица (Факултет политичких наука, Београд), др Веселинка Лаброска (Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопље), др Ивана Лазић-Коњик (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Александар Лома (САНУ, Београд), др Весна Ломпар (Филолошки факултет, Београд), др Александар Лукашанец (НАН, Минск), др Биљана Марић (Филолошки факултет, Београд), др Марјан Марковић (МАНУ, Скопље), др Александар Милановић (Филолошки факултет, Београд), др Софија Милорадовић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Биљана Мишић-Илић (Филозофски факултет, Ниш), др Радивоје Младеновић (Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац), др Ђорђе Оташевић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Ваца Павковић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Слободан Павловић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Наталија Панић Церовски (Филолошки факултет, Београд), др Људмила Поповић (Филолошки факултет, Београд), др Слободан Реметић (АНУРС, Бања Лука), др Стана Ристић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Владислава Ружић (Филозофски факултет, Нови Сад), др Биљана Сикимић (Балканолошки институт САНУ, Београд), др Далибор Соколовић (Филолошки факултет, Београд), др Jan Sokółowski (Uniwersytet Wrocławski), др Вања Станишић (Филолошки факултет, Београд), др Рада Стијовић (Институт за српски језик САНУ, Београд), др Јелица Стојановић (Филозофски факултет, Никшић), др Срето Танасић (АНУРС, Бања Лука), др Станислава Тофоска (Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопље), др Анатолиј Аркадьевич Турилов (Институт славяноведения, Москва), др Ирена Цветковић-Теофиловић (Филозофски факултет, Ниш), др Јован Чудомировић (Филолошки факултет, Београд), др Гордана Штрбац (Филозофски факултет, Нови Сад)

Израду и штампање финансирао је

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.
Прихваћено на седници Одељења језика и књижевности САНУ 22. 11. 2022.

Издају

Српска академија наука и уметности, Кнез Михаилова 35, Београд
Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, Београд

Коректура

мр Дивна Продановић, др Милена Јакић Шимшић, др Јелена Јанковић, др Јована Јовановић,
др Наташа Миланов, др Ана Миленковић, др Вања Миљковић, др Слободан Новокмет,
др Сандра Савић, др Милица Стојановић, др Бојана Тодић-Санковић, др Драгана Цвијовић

Коректура шексцова на руском
Стефан Милошевић

Коректура шексцова на енглеском
др Татјана Ружин Ивановић

Припрема за штампу
Давор Палчић (palcic@eunet.rs)

Штампа
Планета принт
Виноградски венац 9, Београд

Решењем Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије, број 413-00-724/2002-01 од 17. 7. 2002. године, ова публикација је ослобођена пореза на промет.

САДРЖАЈ

Миро Вуксановић: Научник Предраг Пипер	17
Људмила Поповић и Ксенија Кончаревић: Биографија академика Предрага Пипера	21
Ана Голубовић: Библиографија академика Предрага Пипера	25

Студије и расправе

Митра М. Релјић: Етика научника и професора Предрага Пипера	69
Митра М. Релич: Этика ученого и профессора Предрага Пипера	82
Mitra M. Reljić: The Ethics of the Scholar and Professor Predrag Piper	83
Ксенија Ј. Кончаревић: Историјат српске лингвистичке русистике у опусу академика Предрага Пипера	85
Ксения Е. Кончаревич: История сербской лингвистической русистики в трудах академика Предрага Пипера	99
Ksenija J. Končarević: History of Serbian Linguistic Russian Studies in the Opus of Academician Predrag Piper	100
Здравко М. Бабић: О типолошким истраживањима српског и других словенских језика академика Предрага Пипера	101
Здравко М. Бабић: О типологических исследованиях сербского и других славянских языков академика Предрага Пипера	113
Zdravko M. Babić: On Typological Investigations of Serbian and Other Slavic Languages by Academician Predrag Piper	113
Александар М. Милановић: Предраг Пипер као тумач славеносрпске епохе	115
Александар М. Миланович: Предраг Пипер как толкователь славяносербской эпохи	129
Aleksandar M. Milanović: Predrag Piper as an Interpreter of the Slavonic Serbian Age	130
Рајна М. Драгићевић, Милош В. Утвић: Лексиколошки допринос граматици границе Предрага Пипера	131
Райна М. Драгичевич, Милош В. Утвич: Лексикологический вклад в грамматику границы Предрага Пипера	145
Rajna M. Dragičević, Miloš V. Utvić: Lexicological Contribution to the Grammar of the Border of Predrag Piper	146

Јасмина М. Грковић-Мејџор: О пореклу оптативне употребе глаголског придева на <i>-л</i>	147
Јасмина М. Гркович-Мейџор: О происхождении оптативного употребления причастия на <i>-л</i>	157
Jasmina M. Grković-Major: On the Origin of the Optative Use of the Verbal Adjective in <i>-l</i>	158
Марјан Д. Марковиќ, Зузана В. Тополињска: Формална и семантичка деривација на прасловенскиот корен <i>*met-(*mot-/*mōt-)</i> во македонскиот и полскиот јазик	159
Марјан Д. Марковић и Зузана В. Тополињска: Формална и семантичка деривација у прасловенском корену <i>*met-(*mot-/*mōt-)</i> у македонском и полском језику	172
Marjan D. Markovikj, Zuzana V. Topolinjska: Formal and Semantic Derivation of the Proto-Slavic Verbal Root <i>*met-(*mot-/*mōt-)</i> in the Macedonian and Polish Languages	173
Виктор Д. Савић: О проблему формирања ћириличкога писма. Неколика прилога	175
Виктор Д. Савич: О проблеме формирования кириллицы. Несколько заметок ..	203
Viktor D. Savić: On the Issue of the Formation of the Cyrillic Alphabet: Some Observations	204
Александар Б. Лома: Из старосрпске металуршке терминологије: <i>близница</i>	207
Александар Б. Лома: Из древнесербской металлургической терминологии: <i>близница</i>	219
Aleksandar B. Loma: On Old Serbian Metallurgical Terms: <i>bliznica</i>	220
Слободан Ј. Павловић: Допунска псеудокоординација у старосрпском језику	221
Слободан Ј. Павлович: Дополнительное псевдосочинение в древнесербском языке	238
Slobodan J. Pavlović: Complement Pseudo-Coordination in Old Serbian	239
Марта Ж. Бјелетић: Црквенословенски творбени елементи у српским народним говорима (суфикс <i>-ије</i>)	241
Марта Ж. Белетич: Церковнославянские словообразовательные элементы в сербских народных говорах (суфикс <i>-ије</i>)	252
Marta Ž. Bjeletić: Church Slavonic Word-Formation Elements in Serbian Vernaculars (the Suffix <i>-ije</i>)	253
Снежана М. Петровић: Две ране турске позајмљенице у словенским језицима – <i>јарак</i> и <i>јаруга</i>	255
Снежана М. Петровић: Два ранних тюркских заимствований в славянских языках – <i>јарак</i> и <i>јаруга</i>	268
Snežana M. Petrović: Two Early Turkic Loanwords in the Slavic Languages – <i>jarak</i> and <i>jaruga</i>	268

Јелена М. Стошић: Дистрибуција просторних заменичких прилога у старој српској писмености	269
Елена М. Стошич: Распространение пространственных местоимений в сербской письменности	285
Jelena M. Stošić: Distribution of Spatial Demonstratives in Serbian Literacy	286
Исидора Г. Бјелаковић: Језик рачунског дневника храма светих апостола Петра и Павла у Араду (1728–1752) – фонолошке особине	287
Исидора Г. Бјелакович: Язык дневника учета храма святых апостолов Петра и Павла в Араде (1728–1752 гг.) – фонологические характеристики	300
Isidora G. Bjelaković: The Language of the Accounting Ledger Journal of the Church of the Holy Apostles Peter and Paul in Arad (1728–1752) – Phonological Features	301
Најда И. Иванова: Из историје српске филологије 19. века. <i>Славенска грамаџика сад њрви ред на српском језику изјасњена</i> (1827) Димитрија Тирола	303
Најда И. Иванова: Из истории сербской филологии XIX века. <i>Славенска грамаџика сад њрви ред на српском језику изјасњена</i> (1827) Димитрија Тирола	315
Najda I. Ivanova: On the History of the Nineteenth-Century Serbian Philology. <i>Славенска грамаџика сад њрви ред на српском језику изјасњена</i> (1827) by Dimitrije Tirol	315

Слободан Н. Реметић, Радојка Б. Цицмил-Реметић: О употреби предлога <i>за</i> у говору источнбосанских Ера	317
Слободан Н. Реметић и Радојка Б. Цицмил-Реметић: К вопросу об употреблении предлога <i>за</i> в говоре восточнобоснийских Эров	328
Slobodan N. Remetić, Radojka B. Cicmil-Remetić: On the Use of Preposition <i>za</i> in the Vernacular of Eras from Eastern Bosnia	329
Софија Р. Милорадовић: Граматикализација и полифункционалност предлога <i>за</i> у призренско-тимочким и косовско-ресавским говорима	331
Софија Р. Милорадович: Грамматализованость и полифункциональность предлога <i>за</i> в призренско-тимокском и косово-ресавском диалектах	352
Sofija R. Miloradović: Grammaticalization and Polyfunctionality of the Preposition ZA in Prizren-Timok and Kosovo-Resava Vernaculars	353
Веселинка Т. Лаброска, Станислав Р. Станковић: Негацијата во вратничкиот и во скопскоцрногорскиот говор – споредба со горноморавскиот говор	355
Веселинка Т. Лаброска, Станислав Р. Станковић: Негација у вратничком и скопскоцрногорском говору – у поређењу с горњоморавским говором	366
Veselinka T. Labroska, Stanislav R. Stanković: Negation in the Dialects of Vratnica and Skopska Crna Gora – a Comparison with the Dialect of Gornja Morava	367

Радивоје М. Младеновић: Реченице са временском клаузом у говору Призренског Подгора	369
Радивоје М. Младеновић: Предложения с временной клаузой в говоре Призренского Подгора	381
Radivoje M. Mladenović: Sentences which Contain Temporal Clauses in the Vernacular of the Prizren Podgor	382
Motoki Y. Nomachi: On a Particular Usage of the Locative and Accusative Cases in Burgenland Croatian	383
Мотоки Ј. Номачи: О употреби локатива и акузатива без предлога у језику градишћанских Хрвата	407
Мотоки Ј. Номачи: Об употреблении предложных и винительных падежей без предлогов в языке Хорватов в Градишке	408

Борис Ју. Норман: Именной субъект при глагольном сказуемом в 1-м лице множественного числа (<i>Одни бабы живем</i>)	409
Борис Ј. Норман: Именски субјекат при глаголском предикату у првом лицу множине (<i>Одни бабы живем</i>)	420
Boris Ju. Norman: Nominal Subject with a Verb Predicate in the 1 st Person Plural (Russian <i>Odni baby zhivem</i>)	421
Victor A. Friedman: <i>Neka</i> : How Macedonian Differs from Both Bulgarian and the Former Serbo-Croatian	423
Виктор А. Фридман: <i>Нека</i> : како се македонски језик разликује и од бугарског, и од некадашњег српскохрватског	427
Виктор А. Фридман: <i>Нека</i> : чем македонский язык отличается от болгарского и от бывшего сербохорватского	428
Твртко Т. Прћић: И скраћенице и речи: акроними у српском језику	429
Твртко Т. Прћич: И аббревиатуры, и слова: акронимы в сербском языке	465
Tvrtko T. Prčić: Abbreviations and Words at the Same Time: Acronyms in Serbian	466
Срето З. Танасић: Дијалoшкa цитација као вид туђег говора	467
Срето З. Танасич: Диалогическая цитатность как вид чужой речи	481
Sreto Z. Tanasić: Dialogic Citation as an Aspect of Other People's Speech	481
Мирослав Б. Николић: Лексема <i>пар</i> као квантификатор у српском језику	483
Мирослав Б. Николич: Лексема <i>ПАР</i> как квантификатор в сербском языке	495
Miroslav B. Nikolić: Lexeme <i>PAR</i> as a Quantifier in the Serbian Language	496

Душка Б. Кликовац: О речничкој обради заменичких речи (на примеру показних заменица <i>оволики, толики</i> и <i>онолики</i>) . . .	497
Душка Б. Кликовац: Об отражении в словаре местоименных слов (на примере указательных местоимений <i>оволики, толики, онолики</i>)	515
Duška B. Klikovac: On the Lexicographic Treatment of Pronominal Words (Exemplified by Serbian Demonstrative Pronouns <i>ovoliki, toliki</i> and <i>onoliki</i>)	516
Станислава-Сташа Тофоска: Префиксните зборообразувачки модели на глаголите на движење во македонскиот јазик	517
Станислава-Сташа Тофоска: Префиксални творбени модели основних глагола кретања у македонском језику	529
Stanislava-Stasha Tofoska: Derivational Models with Prefixes in Macedonian Verbs of Motion	529
Људмила В. Поповић: Доминантне и рецесивне варијанте језика у светлу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима	531
Људмила В. Поповић: Доминантны и рецесивны варианты языка в свете европейской хартии о региональных языках или языках меньшинств	554
Ljudmila V. Popović: Dominant and Recessive Variants of Language in the Light of the European Charter for Regional or Minority Languages	555
Владислава Ж. Ружић: О финалним реченицама у српском језику	557
Владислава Ж. Ружић: О придаточных предложениях цели в сербском языке	574
Vladislava Ž. Ružić: About Intentional Sentences in the Serbian Language	575
Ивана Н. Антонић: Један вид кондензовања временске клаузе у српском језику	577
Ивана Н. Антонић: Один тип конденсации временной придаточной в сербском языке	593
Ivana N. Antonić: One Type of Condensation of the Temporal Clause in the Serbian Language	595
Миливој Б. Алановић: Аналитички каузативи: структурна и значењска обележја предикатског израза	597
Миливој Б. Алановић: Аналитические каузативы: структурные и семантические характеристики предикативного выражения	624
Milivoj B. Alanović: Analytical Causatives: Structural and Semantic Characteristics of the Predicate Construction	624

Снежана У. Гудурић: Мали прилог контрастивној синтакси просте реченице индоевропских језика. Основне реченичне структуре у српском и француском језику	625
Снежана У. Гудурић: К вопросу о сравнительном синтаксисе простого предложения в индоевропейских языках. Основные синтаксические конструкции в сербском и французском языках	644
Snežana U. Gudurić: Petite contribution à la syntaxe contrastive de la phrase simple en langues indoeuropéennes. Les structures syntaxiques fondamentales en serbe et en français	645
Билјана Ж. Марич: Маркери унутрашњег говора у руском и српском језику	647
Билјана Ж. Марич: Маркеры внутренней речи в русском и сербском языках	658
Biljana Ž. Marić: Inner Speech Markers in Russian and Serbian	658
Драгана М. Керкез: О везнику <i>a</i> у савременом руском језику у поређењу са српским	659
Драгана М. Керкез: О союзе <i>a</i> в современном русском языке в сравнении с сербским	673
Dragana M. Kerkez: Russian Conjunction <i>a</i> in Comparison with Serbian	674
Стана С. Ристић: Концепт домовина/отаџбина у контексту асоцијативне граматике	675
Стана С. Ристић: Концепт родина/отечество в контексте ассоциативной грамматики	694
Stana S. Ristić: The Concept of HOMELAND/FATHERLAND in the Context of Associative Grammar	695
Неђо Г. Јошић: Поглед на српску ауторску лексикографију	697
Неђо Г. Јошић: Взгляд на сербскую авторскую лексикографию	709
Neđo G. Jošić: A View of Serbian Authored Lexicography	710
Марија Ј. Стефановић: Ка опису концепта <i>вредносӣ</i> у српском језику	711
Марија Ј. Стефановић: К описанию концепта <i>ценность</i> в сербском языке	729
Marija J. Stefanović: Towards the Description of the Concept of <i>Value</i> in the Serbian Language	730
Владан З. Јовановић: Именица <i>в(и)јенац</i> у изразима с хришћанском компонентом значења у српском језику (из угла српског лексикографског описа)	731
Владан З. Јовановић: Существительное <i>в(и)јенец</i> в выражениях с христианским компонентом значения в сербском языке (с точки зрения сербского лексикографического описания)	745
Vladan Z. Jovanović: Noun <i>в(и)јенац</i> in Phrases with Christian Meaning Component in the Serbian Language (from the Viewpoint of Lexicographic Description)	746

Марина М. Николић: Лексика са семантичком компонентом простора и времена у српском јавном дискурсу током пандемије ковида	747
Марина М. Николич: Лексика со значением времени и пространства в сербском публичном дискурсе во время пандемии ковида	768
Marina M. Nikolić: Spatial and Temporal Vocabulary in Serbian Public Discourse During the COVID Pandemic	769

Хроника

Излагања на представљању књиге: Предраг Пипер, Иван Клајн, Рајна Драгићевић, <i>Нормативна граматика</i> , четврто издање, Нови Сад: Матица српска, 2022, Матица српска, 25. V 2022.	
Градуелност нормативних решења (Јасмина Грковић-Мејџор)	771
Другачија граматичка решења у <i>Нормативној граматици</i> (Весна Ломпар)	776
Четврто издање <i>Нормативне граматице</i> (Рајна Драгићевић)	780

Прикази и критика

Olga Kielak. <i>Zwierzęta domowe w języku i kulturze. Studium etnolingwistyczne</i> . Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2020, 316 str. (Ана Самарцић)	785
Дорота Пазио-Влазловская. <i>Церковь в кругу ценностей: семья, традиция, патриотизм (по материалам интернет-портала «Российской газеты»)</i> . Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 2021, 246 стр. (Ивана Лазић Коњик)	795
<i>Словарь русского языка коронавирусной эпохи</i> . М. Н. Приемышева (отв. ред.), Ю.С. Ридецкая / Санкт-Петербург: Институт лингвистических исследований РАН, 2021. – 550 с. <i>Русский язык коронавирусной эпохи</i> . Коллективная монография / Ин-т лингв. исслед. РАН; М. Н. Приемышева (отв. ред.), Ю. С. Ридецкая. — СПб.: Ин-т лингв. исслед. РАН, 2021. – 610 с. (Драгана Керкез)	802
Миљивој Алановић. <i>Зайиси из српске синтаксе: узајамне везе форме и значења</i> . Нови Сад: Универзитет у Новом Саду – Филозофски факултет, 2020, стр. 350. (Наташа Киш)	813

- Милош Ковачевић. *Српски стилстичари*. Београд: Српска књижевна задруга, Едиција „Књижевна мисао“, 2021, 332 стр. (Милка Николић) 820
- Светлана Слијепчевић Бјеливук. *Рекламно-пропагандни жанр у српском политичком дискурсу*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2021, 248 стр. (Марина М. Николић) 834

Регистри

- Регистар кључних речи LXXVIII књиге
Јужнословенског филолога, св. 2 839
- Регистар имена LXXVIII књиге
Јужнословенског филолога, св. 2 843

Ову књигу „Јужнословенског филолога“ посвећују почившем академику Предрагу Пићеру његови пријатељи, колеге и ученици са захвалношћу и поштовањем.

Gregory T. King

ISSN 0350-185X, – Књ. 78, св. 2 (2022), стр. 101–114

УДК 811.16'367.6

81:929 Пипер П.

COBISS.SR-ID 85128201

DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI2202101B>

Примљено: 1. јула 2022.

Прихваћено: 9. септембра 2022.

Оригинални научни рад

Здравко М. Бабић*
Универзитет Црне Горе
Филолошки факултет

О ТИПОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА СРПСКОГ И ДРУГИХ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА АКАДЕМИКА ПРЕДРАГА ПИПЕРА

Овај рад ће бити посвећен типолошким поређењима српског и других словенских језика академика Предрага Пипера. То је било једно његово изразито плодотворно истраживачко поље, које је почео да отвара од својих првих објављених радова крајем 70-их година прошлог вијека, па све до краја живота. Иако је као русиста ступио у академску средину, успоставио је ауторитетне норме поређења српског са једним или више словенских језика. Овдје ћемо се сконцентрисати на главне резултате које је П. Пипер у својим научним радовима остварио у овој области, првенствено везано за замјенице и бројеве, као и главне типолошке карактеристике словенских језика у оквиру категорија имперсоналности и персоналности.

Кључне ријечи: академик Предраг Пипер, типолошка истраживања, словенски језици, српски језик, руски језик.

Предраг Пипер је развоју типолошких истраживања у српским научним круговима допринио вишеструко. Типолошким поређењима, као и теоријом и методологијом типолошких истраживања, почео је да се бави од свог другог објављеног рада (1978), а сада се може рећи да је са српским језиком поредио на разним нивоима све словенске језике. Поред писаних трагова на које смо се овом приликом сконцентрисали, немјерљиве резултате Предраг Пипер је оставио кроз активности у бројним установама и институцијама, како би српски језик добио завиднији статус у породици словенских језика. П. Пипер је у САНУ иницирао оснивање

* zdravko.m.babic@gmail.com

два одбора (*Српски језик у свејлу савремених лингвистичких теорија* и *Српски језик у поређењу са другим језицима*); у универзитетску наставу на Филолошком факултету у Београду је укључио шири поглед на славистику, кроз предмете *Увод у славистику* (на основним студијама), *Методологија лингвистичких исцртавања* (на постдипломским и мастер студијама) и *Историја и теорија истраживања словенских језика* и *Лингвистичка славистика* (на докторским студијама). Такође, за вријеме рада на другим универзитетима иницирао је увођење на основним студијама нових предмета, које је и предавао: *Функционална граматика руског језика* – на Универзитету у Новом Саду (већ почетком 80-их година XX в.) те *Словеначки језик* и *Македонски језик* – на Ханкук универзитету у Сеулу (средином 90-их година XX в.). Поред тога што је био стални члан, био је и предсједник Комисије за проучавање граматичке структуре словенских језика Међународног славистичког комитета, као и уредник и члан научног савјета бројних међународних часописа и зборника итд.

Академик Предраг Пипер био је један од ријетких савремених слависта у Србији и шире, који се бавио поређењем матерњег језика са неколико или са свим словенским језицима. П. Пипер је у односу на истакнуте наше лингвисте (А. Белића, М. Ивић и др.) направио одређени отклон од знатно раније утемељених и широко заступљених конфронтативних истраживања и у многобројним радовима примјењивао је типолошки (и не само типолошки) приступ у испитивању и карактерисању граматичких и семантичких појава, вишеструко наглашавајући да је српски језик (као и многи други словенски језици) слабије типолошки истражен, притом имајући у виду не само вишејезичку већ и двојезичку или једнојезичку типологију. Типолошки оквир двају (или више језика) П. Пипер је одредио као оне карактеристике које се одликују распрострањеношћу и регуларношћу у једном језику, а нема их у другом језику, или су у њему мање присутне или мање регуларне, изразитије профилишући главне специфичности једног језика у поређењу с другим, а остављајући изван такве типологије многобројне мање разлике (нпр. рекцијске, конгруенцијске и др.). Такав приступ дао је могућност да се одвоје најопштије граматичке разлике једног језика у односу на други или више њих од мање општих, али то не значи да се најопштије разлике огледају кроз

одсуство насупротив присуству могућности изражавања неке граматичке појаве, већ као већа распрострањеност једне такве појаве у једном језику у односу на адекватну појаву у другом језику.

Посебно мјесто у истраживањима Предрага Пипера припада *замјеницама* и *замјеничким ријечима*, којима се он бавио практично од почетка својих научних интересовања, гдје је и поникла његова теорија семантичких локализација. Теорија семантичких локализација, испоставиће се, има много додирних тачака са савременим когнитивистичким теоријама, али и са теоријом функционалне граматике. Примјеном ове теорије, у оквиру морфолошких и синтаксичких категорија у словенским језицима у односу на њихов семантички и функционални садржај, добијени су многобројни одговори, мјерадавни и убједљиви увиди и објашњења на велики број питања о којима се ријетко писало. Монографија Предрага Пипера „Заменички прилози у српском, руском и пољском језику“ у српској лингвистичкој славистици била је прва монографија из типологије словенске лексике, и прва у којој је савременом пољском књижевном језику припало значајно мјесто. То је први рад П. Пипера у којем је досљедно примијењена његова теорија семантичких локализација, која тада још није имала тај назив, али је у свим битним елементима била разрађена. Истраживање је обухватило све замјеничке прилоге (временске, просторне, количинске, начинске и др.) и њихова семантичка обиљежја у српском, руском и пољском језику и пружило велике могућности за нова истраживања на плану типолошких односа у оквиру система замјеничких прилога у словенским језицима. На овом плану, П. Пипер је дао огроман допринос у доказивању разноврсности функција замјеничког система и учвршћивању замјеница као засебне врсте ријечи. Познато је да је традиционално, почев од ставова В. В. Виноградова, статус замјеница као засебне врсте ријечи оспораван, поготово када је у питању њихов синтаксички план. Темелно анализирајући функције замјеница, П. Пипер је доказао да замјенице могу бити носиоци многобројних значења (анафора, катафора, прономинализација, кореференцијалност и др.). Општи закључци на типолошком плану јесу да замјеничких прилога има највише у српском језику, за који је карактеристична трочлана замјеничка деикса у односу на двочлану у руском, пољском, чешком језику, али и веома велика присутност регионализама и дијалектизама у књижевном језику.

Када су у питању синтаксичке функције замјеничких прилога, српски и пољски језик показују виши степен сличности него било који од та два језика у односу на руски. Руски језик и у односу на пољски има стабилнији систем замјеничких прилога с просторним значењем. Када се има у виду општи семантички словенски инвентар, онда се од осталих словенских језика издвајају руски, бугарски и македонски непостојањем перлативне јединице у систему; у српском језику перлативна семантичка компонента карактеристична је само за групу просторних прилога типа *овуда*, *туда*, *онуда* и сл., али не и за прилоге са просторним значењем, док је у пољском језику она обавезан члан сваког подсистема.

Значајан допринос конкретизацији замјеничког система словенских језика П. Пипер је дао проучавајући семантичку категорију реципрочности. Реципрочност је посматрао као категорију која обухвата више типова односа између агенса и пацијенса, који могу бити динамичке или статичке природе, са истим денотативним али не и сигнификативним значењима. Анализом исказивања реципрочне рефлексивности помоћу општерефлексивне замјенице (нпр. срп. *себе*, рус. *себя*, пољ. *siebie*) изводи се типолошки важна теза да је за западно-словенске језике карактеристична шира реципрочно-рефлексивна употреба општерефлексивне замјенице у односу на јужнословенске и источнословенске језике (пољ. *Padli sobie w objęcia*, срп. *Пали су у загрљај једно другом (или један другом)*, рус. *Они обняли друг друга*). Када је у питању статичка реципрочност / симетрично-реципрочан однос, гдје се оба учесника јављају и као локализатори и објекти локализације – за руски је карактеристичка редупликација основе (*друг друга*, као и за словеначки *drug drugega*), али и одсуство категорије рода и броја (мушки род функционише за сва три рода и оба броја), док се категорија падежа исказује у другом члану израза. У српском језику и у осталим словенским језицима теоријски је могуће разликовање у падежима, али се нпр. у српском језику акузатив множине женског рода *једне друге* не може сматрати уобичајеним, а облик множине средњег рода **једна друга* је немогућ.

Једно од новијих истраживања Предрага Пипера везано за замјенице тичало се једног рјеђег типа исказивања замјеничке референцијалности помоћу српских, руских и пољских израза *џај* и *џај*, *џакој-џо* и *тасу а тасу*, који је мање испитан чак и у

појединим словенским језицима, а типолошки скоро и да није. П. Пипер доказује да ови искази представљају посебно средство прономиналне референцијалности и оформљују специјални тип исказа. Дакле, то нису бланко искази нити средства којима се означава неки испразан садржај, као што је то био закључак у ранијим малобројним покушајима одређивања њиховог мјеста у оквиру прономиналне референцијалности. У свим словенским језицима постоје слични модели изражавања унутрашње неодређене референцијалности, тј. путем редупликације прономиналног демонстратива:

срп.: *Рекао им је да дођу њад и њад на њо и њо месњо.*

рус.: *Он сказал им, чтобы они пришли тогда-то в такое-то место.*

пољ.: *Zlecił im, aby stawili się o takiej a takiej porze, w takim a takim miejscu.*

слк.: *Povedal im, aby prišli vtedy a vtedy, tam a tam.*

Поред наведених израза за изражавање унутрашње неодређене референцијалности, П. Пипер је указао да су за словенске језике карактеристични изрази који ово значење преносе и без дуплирања демонстратива, нпр.:

срп.: *На граници је изјавио да има њолико и њолико долара, њолико динара.*

пољ.: *Na granicy oświadczył, że ma tyle i tyle dolarów, tyle dinarów.*

слк.: *Na hranici vyhlásil, že má toľko a toľko dolárov, toľkoto dinárov.*

слн.: *Na meji je izjavil, da ima toliko in toliko dolarjev, toliko dinarjev.*

Овај начин изражавања унутрашње неодређене референцијалности није карактеристичан за руски језик.

Словенски језици имају и посебне начине исказивања унутрашње референцијалности, као што нпр. у пољском језику (али и у горњолужичком и словачком) редупликативни демонстративи могу бити повезани и везником *и* и везником *а*: пољ. *Proszę (na)pisać: Nazywam się tak a tak, mieszkam tu i tu, z zawodu jestem tym i tym, zarabiam tyle i tyle* и сл.; или обрасци који постоје у руском (и украјинском) са посебним демонстративима за исказивање унутрашње референцијалности: рус. *Он сказал им, чтобы они пришли тогда-то в такое-то место*, који у руском језику може бити редупликован: рус. *Он сказал им, чтобы они пришли тогда-то и тогда-то в такое-то и такое-то место.*

П. Пипер такође показује да се у свим словенским језицима демонстративима може означавати и неререференцијалност, нпр.:

срп.: *Ако куџиње њолико и њолико акција, ви сње акционар.*

Дакле, могуће је изостављање таквих исказа без последица промјене значења тог исказа:

бјел.: *Кали вы ўкладзяце гэтулькі // (столькі і столькі) грошай, працэнт у вас будзе такі і такі.*

буг.: *Ако внесете еди-колко си пари, лихвата Ви ще е еди-колко си. / Ако внесете толкова и толкова пари, лихвата Ви ще е толкова и толкова.*

мак.: *Ако вложитише иџолку и иџолку иари, камаиџаиџа ке ви биде иџолку и иџолку.*

пољ.: *Jeśli włoży Pan(i) tyle i tyle pieniędzy, procent wyniesie tyle i tyle.*

рус.: *Если (вы) вложите столько-то денег, процент у вас будет такой-то.*

слк.: *Ak vložíte toľko a toľko peňazí, váš úrok bude taký a taký.*

слн.: *Če vložíte toľiko in toľiko denarja, bodo vaše obresti toľiko in toľiko.*

укр.: *Якщо ви вкладете стільки-то грошей, то відсоток буде такий-то. // Якщо вкладете стільки і стільки грошей, відсотки складатимуть стільки і стільки.*

чеш.: *Když vložíte tolik a tolik peněz, úrok bude takový a takový.*

П. Пипер такође наводи и честу употребу у већини словенских језика ових израза у еуфемистичкој функцији:

бјел.: Ђн яму груба сказаў: „Слухай, ты, такі-сякі // такі-гэтакі, неадкладна// (зараз жа) прыходзь// пряздджай.“

буг.: *Каза му грубо: „Слушай, ти, еди-какъв си, веднага се махай!“*

мак.: *Му рече грубо: Слушай иџи (бе) онаков, веднаш да си оиџишол. // Му рече грубо: Слушай (бе) иџи онаков, веднаш да си оиџишол. // Му рече грубо: Слушай иџи (бе) онаков, веднаш да си одиш. // Му рече грубо: Слушай иџи (бе) никаков, веднаш да си оиџишол. // Му рече грубо: Слушай иџи (бе) никаков, веднаш да си одиш.*

пољ.: *Krzyknął na niego z irytacją: „Słuchaj no ty, taki owaki, z miejsca się stąd wynoś!“*

рус.: *Он ему грубо сказал: „Слушай, ты, такой-сякой // такой-растакой // такой-разэтакий, немедленно приходи//приезжай.“*

чеш.: *Rekl ti hrubě: Poslouchej, ty, takovej či makovej, hned vyraďni. (разг.)*

Осим тога, указује се на то да је важна функција унутрашње неодређене референцијалности у свим словенским језицима наротивна, која је била уочљива како у усменој књижевности, тако и у савременим формама за исказивање наротивности, затим еуфемистичка и неке друге.

Бројеви, као врста ријечи о којој се генерално мање писало, добили су у радовима П. Пипера веома значајно мјесто, гдје су описане њихове морфолошке и семантичке карактеристике и семантичке специфичности. Примјеном теорије семантичких локализација, основни и редни бројеви анализирани су по принципу линеарне уређености у оквиру исте граматичке категорије и нису посматрани као двије различите

лексичко-граматичке класе. У складу са тим, примарна функција основних бројева јесте квантификација (дакле квантитативна карактеристика учесника у говорној ситуацији без обзира на то како је структурирана), а редних бројева – локализација (у градуелно уређеном низу). П. Пипер је доказао да само однос између основних и редних бројева задовољава услове који се постављају за однос између различитих грамема неке граматичке категорије, тј. идентификује се висок степен регуларности карактеристичан за граматичке категорије; с друге стране однос између основних и редних бројева и свих других класа бројева нема тако изражену регуларност. Он је значајну пажњу посветио грамема нумеричког плурала, тј. паукала и непаукала, што је такође у највећем броју истраживања остало у сјенци категорија сингулара и плурала. У односу на издиференцираност облика за граматички број словенски језици се могу сврстати у 4 групе: (1) словеначки и доњолужичкосрпски имају сингулар, дуал, плурал и непаукал (словен. *grad, grada, gradovi, gradov*), што је директно повезано са постојањем категорије двојине у овим језицима, (2) словачки, чешки, пољски и доњолужичкосрпски имају сингулар, плурал и непаукал (словач. *tuž, tuži, tužov*), (3) српски, руски, бјелоруски и украјински имају сингулар, плурал, паукал и непаукал (срп. *град, градови, града, градова*), (4) македонски и бугарски имају сингулар, плурал и нумерички плурал (мак. *сној, снојови, сноја*). Типолошки релевантна категорија у чешком језику је брачни дуал (нпр. *Novákoví*), за разлику од српског који је у повлачењу (нпр. *Панјићеви*). У оквиру ових начелних разлика, примјећују се и дубље разлике, нпр. српски језик карактерише непромјенљивост непаукала (*из њеи градова, у њеи градова* и сл.) и дјелимична промјенљивост паукала (*из два града // из двају градова*), а у руском постоји акценатски паукал (као и у бјелоруском и украјинском), који је карактеристичан за мали број именица, као акценатско диференцирање генитива плурала од паукала, нпр.: *ни часа, ни шага, шара*, али *два часа, два шага, два шара* итд.; у пољском језику конститутивни елемент групе је плурализован, док је у српском „паукализован“, нпр. пољ. *Ci dwaj nowi studenci byli obecni*, срп. *Ta dva nova studentina bila su ipisuina*. Надаље, пољски је једини словенски књижевни језик у којем постоји посебан номинативни облик броја за именске групе у којима именица која конституише групу значи мушко лице, што у односу на бројеве „2“, „3“, „4“ нема већег значаја (али све чешће *dwóch studentów // dwaj studenci*), а за бројеве са непаукалним вриједностима је обавезно (*pięć studentów*). С друге стране, украјински и бјелоруски језик издвајају се по томе што се у конструкцијама с паукалним бројевима именица појављује у облику који се од плурала често разликује само акцентом (укр. плурал је *браїи*, паукал (два) *браїи*, блр. плурал је *ведры*, а паукал (три) *вядры*). За српски и словеначки језик није карактеристич-

на граматикализација универзалне квантификације скупова већих од „2“ (у српском може *оба* али *сва њри*, *сва чеџри*, *свих њеџ* итд.), док су у бугарском и македонском преко категорије одређености, коју у овим језицима имају и основни бројеви, могући облици и *двее* и *обе*. Српски језик има облик *две*, који се употребљава само за женски род, а само у словеначком сви основни бројеви имају категорију падежа, а категорију рода поред *ed(en)*, *dva u trije / tri*, *štirje / štiri*.

Разлике међу словенским језицима везано за постојање или одсуство појединих бројева су такође доста евидентне (нпр. мушколични бројеви типа *двојица* представљају специфичност српског језика, као и именички бројеви за искључиво мушка лица (*њџорица*). Збирних бројева има знатно више у српском него у руском језику, бројеви са значењем различитости постоје у словеначком (слов. *dvojci učenci*, *двје врџе ученика*), словачком и лужичким језицима. Из разлога слабије граматикализованости појединих врста бројева, у српском, као и другим јужнословенским језицима, изражен је пораст њиховог лексичко-семантичког потенцијала (нпр. у српском *двојица* у значењу *два мушкараца*, према словеначком *dvojica* у значењу *двје особе од којих је најмање једна мушкарац*; *двама* (буг.) и *двојица* (мак.) односе се на скупове са бар једним мушким лицем); у словеначком се употреба овога броја чак и не мора односити на лица, нпр. *dvojica topov*, *dvojica problemov* и сл. У македонском и бугарском језику постоје мушколични бројеви за скупове са бар једним мушким лицем: буг. *двама*, мак. *двојица*, али нема збирних бројева за особе различитог пола типа срп. *двоје*, *џроје*, *чеџоро*, као ни приближних бројева типа *једанаесџак*, *дванаесџак* итд. Македонски бројеви на *-ина* (*шесџина*, *шеснаесџина*) у српском језику могу да имају најчешће разломачко, али и збирно значење (*седмнаесџоро*, *седмнаесџорица*, *седмнаесџина* или *седмнаесџак*), као и апроксимативно значење (срп. *десџак*, буг. *десетина*). Надаље, српски језик има само парадигму бројева од 1 до 3, у словеначком бројеви 2, 3 имају замјеничку парадигму (*dva*, *dveh*, *dvema*...), остали бројеви придјевску парадигму (*pet*, *petih*, *petim*...), а код вишечланих бројева мијења се само посљедњи члан (*enaindvajset*, *enaindvajstega*...), док се у руском и пољском језику мијењају оба члана (рус. *двадџати пџати*, *двадџатьџ пџатьџ*, пољ. *dwadzieściu pięciu*).

Поређења бројних морфолошко-синтаксичких категорија у истраживањима П. Пипера дала су упечатљиве типолошке резултате. У овом раду имамо простора указати само на неке резултате у оквиру категорија имперсоналности и персоналности. Када је у питању категорија *имџерсоналносџи*, источнословенски и западнословенски језици имају већи потенцијал за имперсоналност исказа, што се у великој мјери може објаснити њиховим структурним и системским могућностима у односу на јужнословенске језике. Међутим, треба истаћи да и у

источнословенској и западнословенској групи језика постоје неке имперсоналне конструкције које су карактеристичне само за једну од те двије групе језика. Тако у руском језику (као и у украјинском) постоје неке имперсоналне конструкције типа рус. *Снегом замело дорогу*, укр. *Міст знесло водою*, којих нема ни у пољском (у литератури се може наћи да се конструкције овог типа само понегдје спорадично употребљавају). Даље, у пољском језику веома су распрострањене конструкције типа *Jechało mi się przyjemnie*, *Fajnie mi się pisało* (ове конструкције присутне су и у чешком језику: *Matematika se mi študuje špatně; Dobře se mi sedí*), *Nie zauważyłam pojawienia się nowych gości*, *Spano do południ*, *Joannę mdlilo*, које у српском језику практично не постоје (нијесу уобичајене у српском језику у овом значењу конструкције **Како њи се њисало, њињовало*; у руском језику постоје ове конструкције, али са много мањим обимом употребе, само у неким упитним конструкцијама, нпр. *Как тебе ездило, писалось?*). У оквиру категорије имперсоналности, у складу са општим правилима линеаризације, негација у саставу израза *не до* у руском и украјинском језику је постпонирана глаголском елементу, док у српском језику негација долази испред назива предмета негирања: (рус. *Мне было не до смеха*, укр. *Мені було не до сміху*, срп. *Мени није било до смеха*). Надаље, безличне реченице са одричним замјеницама у дативу у конструкцији са инфинитивом (рус. *Некому было спать*, укр. *Нікому було співати*) нису карактеристичне за српски језик (срп. *Није имао ко да сјава*), као ни за већину других словенских језика.

И у погледу категорије *јерсоналности* бројне су разлике међу словенским језицима, како у самом центру категорије персоналности, тако и на ближој и даљој периферији. У руском језику је, као и у украјинском, доминантнија употреба неодређено-личних реченица, чији је главни члан изражен 3. л. мн. глагола типа рус. *Говорят*, укр. *Дітям дарують з любов'ю*, и уопштено-личних реченица са главним чланом у 2. л. једине глагола типа рус. *С ним не пропадешь*, укр. *Идеши так и бачиши*, него у српском, гдје су израженије обезличене реченице типа *Прича се*, али и конструкције са прономинализованом лексемом *човјек*; у пољском су доминантније конструкције на *-się* или на *-no, -to*, нпр. *Mówi się, Mówiono* и сл. (безлично транзитивне конструкције са предикатима на *-no, -iо* карактеристика су и украјинског језика, нпр. *Страву зварено, Людину вбито*). Пољски језик показује знатне разлике у односу на српски језик и руски језик када су у питању реченице типа *Jest się kierowcą* или *Było się kiedyś zakochanym* – у српском то су личне реченице са именским предикатом у номинативу типа: *Возач сам / си / је; Некад сам био / си био / је био заљубљен*, а у руском језику то су реченице са предикативним инструменталом типа *Он является водителем* (које постоје и у пољском и чешком језику, нпр. пољ. *Ojciec jest pilotem*, чеш. *Brat se stal inženýrem*).

Дакле, када је у питању употреба предикативног инструментала, изразите су разлике у пољском, и нешто мање у руском језику, у односу на српски језик, за који та појава није карактеристична. Међутим, на плану статусног инструментала руски и украјински се разликују од српског и пољског језика, којима је ова функција инструментала непозната (нпр. *Он работал учителем* (рус.), *Він був пастухом* (укр.), *Радио је као учитељ* (срп.), *Pracował jako nauczyciel* (пољ.)). Слично томе, за руски и украјински језик, за разлику од српског и пољског, карактеристична је каузативна безличност, као и инструментал агенса (рус. *Работа сделана студентом*, укр. *Робота виконана студентом*). На плану категорије персоналности, када се има у виду изражавање апелативности, уочљиве су међу неким словенским језицима међујезичке дистинкције. Тако на примјер, у македонском језику за обиљежавање апелативне функције довољно је да један члан вокативне групе има посебно морфолошко обиљежје вокативности (*Почитуван председателе* или *Почитувани председател*), за разлику од српског језика, гдје сваки члан вокативне синтагме мора бити морфолошки маркиран (ако таква могућност постоји, нпр. *Поштовани председнице*). Надаље, у оквиру категорије персоналности везано за исказивање првог лица множине, поред чињенице да се тај дио персоналности остварује замјеничким средством, у словеначком језику сама именица у номинативу може да конгруира са предикатом у 1. лицу множине (*Študenti uprato da nam ne bo hujše*), док у српском језику то није случај: *Ми студенти се надамо да нам неће бити горе*. Конкретне типолошке црте српског и других словенских језика добијене су у радовима академика Предрага Пипера и у оквиру категорија номинализованости / вербализованости, посесивности, модалности, спацијалности, реципрочности, квалификације и квантификације градуелности, ексцесивности, ексцептивности, уводних дијалога, функција падежних облика (везано за датумски генитив, компаративни генитив, партитивни генитив, темпорални генитив, датив семантичког субјекта, етички датив, питање и статус вокатива, еквативни инструментал, компаративни инструментал, темпорални инструментал, адлативна значења инструментала и многа друга), што се овом приликом само може поменути. На темељима теорије семантичких локализација, осим што је пружио мјеродавне и убједљиве резултате на велики број тема о којима се ријетко писало, академик Предраг Пипер је оставио непресушне идеје и смјернице за типолошка испитивања српског и других словенских језика на свим нивоима. Остаје велика жал што је прерани одлазак драгог професора спријечио да добијемо уникатне одговоре, темеље и пелцере за даља истраживања многих комплексних питања србистике и лингвистике уопште.

Циџирана лиџераџура

- ПИПЕР, Предраг. „Временске транспозиције и заменичке речи у српскохрватском и другим словенским језицима“. У: *Научни сасџанак слависџија у Вукове дане* 14/2, 1985: стр. 51–58.
- [PIPER, Predrag. „Vremenske transpozicije i zamiњичке реџи у srpskohrvatskom i drugim slovenskim jezicima“. У: *Nauћni sastanak slavista u Vukove dane* 14/2, 1985: стр. 51–58]
- ПИПЕР, Предраг. „Реџипрочност и реџлексивност у словенским језицима“. *Јужнословенски филолог* 42, 1986: стр. 9–20.
- [PIPER, Predrag. „Reciproћnost i refleksivnost u slovenskim jezicima“. *Juћnoslovenski filolog* 42, 1986: стр. 9–20]
- ПИПЕР, Предраг. „О семантичком систему заменица у српскохрватском језику (у поређењу са руским)“. *Зборник Маџиџице срџске за слависџиџу* 33, 1987: стр. 79–103.
- [PIPER, Predrag. „O semantiћkom sistemu zamenica u srpskohrvatskom jeziku (u poreђenju sa ruskim)“. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 33, 1987: стр. 79–103]
- ПИПЕР, Предраг. „О српским и руским политичким метафорама просторних односа“. *Слависџиџика* 1, 1997: стр. 21–30.
- [PIPER, Predrag. „O srpskim i ruskim politичким metaforama prostornih odnosa“. *Slavistika* 1, 1997: стр. 21–30]
- ПИПЕР, Предраг. „Конфронтациона проучавања српског и других словенских језика: славистички научноистраживачки пројекти“. *Слависџиџика* 1, 1997: стр. 123–125.
- [PIPER, Predrag. „Konfrontaciona prouћavanja srpskog i drugih slovenskih jezika: slavistiћки nauћnoistraћivaћки projekti“. *Slavistika* 1, 1997: стр. 123–125]
- ПИПЕР, Предраг. „О проучавању граматике српског језика у поређењу са другим словенским језицима“. У: Јудита Планкош (ур.). *Акџуелни џроблеми грамаџиџке срџског језика: зборник радова са другог међународног научног скуџа*. Суботица: Градска библиотека; Београд: Народна библиотека Србије, Институт за српски језик САНУ, 1999: стр. 247–255.
- [PIPER, Predrag. „O prouћavanju gramatike srpskog jezika u poreђenju sa drugim slovenskim jezicima“. У: Judita Plankoš (ur.). *Aktuelni problemi gramatike srpskog jezika: zbornik radova sa drugog meђunarodnog nauћnog skupa*. Subotica: Gradska biblioteka; Beograd: Narodna biblioteka Srbije, Institut za srpski jezik SANU, 1999: стр. 247–255]
- ПИПЕР, Предраг. „О типолошким истраживањима у српској лингвистичкој славистици“. *Слависџиџика* 4, 2000: стр. 17–24.
- [PIPER, Predrag. „O tipoloћким istraћivanjima u srpskoј lingvistiћkoј slavistici“. *Slavistika* 4, 2000: стр. 17–24]
- ПИПЕР, Предраг. „О граматичким особеностима бројева у српском и другим словенским језицима“. *Глас САНУ. Одељење језика и књижевности*, 2002: стр. 99–114.
- [PIPER, Predrag. „O gramatiћким osobenostima brojeva u srpskom i drugim slovenskim jezicima“. *Glas SANU. Odeljenje jezika i knjiћevnosti*, 2002: стр. 99–114]
- ПИПЕР, Предраг. „Степеновање у граматички и речнику (у српском и другим словенским језицима)“. *Зборник Маџиџице срџске за слависџиџу* 61, 2002: стр. 59–78.
- [PIPER, Predrag. „Stepenovanje u gramatici i reћniku (u srpskom i drugim slovenskim jezicima)“. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 61, 2002: стр. 59–78]

- ПИПЕР, Предраг. „Општи преглед главних синтаксичких разлика између руског и српског језика“. У: Предраг Пипер (ур.). *Синтакса руског језика у поређењу са српским: њросѝа реченица* / Зборник теза и резимеа (Научни колоквијум, Београд, 30. маја 2002). Београд: Филолошки факултет, 2002: стр. 24–25.
- [PIPER, Predrag. „Opšti pregled glavnih sintaksičkih razlika između ruskog i srpskog jezika“. U: Predrag Piper (ur.). *Sintaksa ruskog jezika u poređenju sa srpskim: prosta rečenica* / Zbornik teza i rezimea (Naučni kolokvijum, Beograd, 30. maja 2002). Beograd: Filološki fakultet, 2002: str. 24–25]
- ПИПЕР, Предраг. *Прилог синтаксичкој типологији њольског и српског језика*, 2002, <http://www.rastko.org.rs/>.
- [PIPER, Predrag. *Prilog sintaksičkoj tipologiji poljskog i srpskog jezika*, 2002]
- ПИПЕР, Предраг. „О ексцесивности у словенским језицима“. *Зборник Маѝице српске за славистику* 63, 2003: стр. 159–176.
- [PIPER, Predrag. „O ekscesivnosti u slovenskim jezicima“. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 63, 2003: str. 159–176]
- ПИПЕР, Предраг. „О вводних дијалогaх в славјанских језыках“. *Јужнословенски филолог* 61, 2005: стр. 15–32.
- [PIPER, Predrag. „O vvodnykh dialogakh v slaviânskikh iâzykakh“. *Južnoslovenski filolog* 61, 2005: str. 15–32]
- ПИПЕР, Предраг. „О урбаној етнолингвистици“. У: Предраг Пипер, Љубинко Раденковић (ур.). *Етнолингвистичка ѝроучавања српског и других словенских језика: у часѝ академика Свейлaне М. Толстѝој*. Београд: САНУ, 2008: стр. 311–325.
- [PIPER, Predrag. „O urbanoj etnolingvistici“. U: Predrag Piper, Ljubinko Radenković (ur.). *Etnolingvistička proučavanja srpskog i drugih slovenskih jezika: u čast akademika Svetlane M. Tolstoj*. Beograd: SANU, 2008: str. 311–325]
- ПИПЕР, Предраг. *Лингвистичка русистика: сѝудије и чланци*. Београд: Филолошки факултет, 2012.
- [PIPER, Predrag. *Lingvistička rusistika: studije i članci*. Beograd: Filološki fakultet, 2012]
- ПИПЕР, Предраг. „Граматика ексцептивности у српском и другим словенским језицима“. *Зборник Маѝице српске за славистику* 83, 2013: стр. 199–215.
- [PIPER, Predrag. „Gramatika ekseptivnosti u srpskom i drugim slovenskim jezicima“. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 83, 2013: str. 199–215]
- ПИПЕР, Предраг. „О ексцесивности у српском и другим словенским језицима“. *Зборник Маѝице српске за славистику* 84, 2013: стр. 199–217.
- [PIPER, Predrag. „O ekscesivnosti u srpskom i drugim slovenskim jezicima“. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 84, 2013: str. 199–217]
- ПИПЕР, Предраг. *Лингвистичка славистика: сѝудије и чланци*. Београд: Славистичко друштво Србије, 2014.
- [PIPER, Predrag. *Lingvistička slavistika: studije i članci*. Beograd: Slavističko društvo Srbije, 2014]
- ПИПЕР, Предраг. „О унутрашњој одређеној референцијалности у словенским језицима“. *Јужнословенски филолог* 70, 2014: стр. 35–50.
- [PIPER, Predrag. „O unutrašnjoj određenoj referencijalnosti u slovenskim jezicima“. *Južnoslovenski filolog* 70, 2014: str. 35–50]
- ПИПЕР, Предраг. *Српски у кругу словенских језика: грамаѝичка и лексичка ѝоређења*. Београд: NM Libris, 2015.

[PIPER, Predrag. *Srpski u krugu slovenskih jezika: gramatička i leksička poređenja*. Beograd: NM Libris, 2015]

*

PIPER, Predrag. „O kvantifikaciji imenskom grupom u srpskom i drugim južnoslovenskim jezicima“. *Studia Linguistica Polono–Meridianoslavica* 9, 1998: str. 19–37.

Здравко М. Бабич
Универзитет Чернoгoрии
Филолошког факултета

О ТИПОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ СЕРБСКОГО И ДРУГИХ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ АКАДЕМИКА ПРЕДРАГА ПИПЕРА

Резюме

В кратком обзоре широкого исследовательского поля академика Предрага Пипера мы попытались указать на некоторые типологически значимые сходства и различия между славянскими языками, особенно касательно местоимений и числительных (о которых в славянской научной среде писали значительно меньше), а также морфологическо-синтаксических категорий имперсональности и персональности. Описывая морфологические и синтаксические категории в славянских языках в отношении их семантического и функционального содержания, П. Пипер, опираясь на свою теорию семантических локализаций, дал многочисленные ответы и авторитетные и убедительные разъяснения на большое количество вопросов. П. Пипер оставил многочисленные решения и идеи в области семантических категорий, где открываются новые ориентиры для типологических исследований категориальных значений в рамках современных лингвистических теорий.

Ключевые слова: академик Предраг Пипер, типологические исследования, славянские языки, сербский язык, русский язык.

Zdravko M. Babić
University of Montenegro
Faculty of Philology

ON TYPOLOGICAL INVESTIGATIONS OF SERBIAN AND OTHER SLAVIC LANGUAGES BY ACADEMICIAN PREDRAG PIPER

Summary

In this brief review of the broad field of research of Academician Predrag Piper, we tried to point out some typologically relevant similarities and differences between Slavic languages, especially regarding pronouns and numbers (which were much less

discussed in the Slavic scientific community), as well as morphological-syntactic categories of impersonality and personality. Predrag Piper's work on describing morphological and syntactic categories in Slavic languages concerning their semantic and functional content, based on the theory of semantic localizations, offered numerous answers and provided authoritative and plausible insight and explanations for a large number of issues that had rarely been investigated. Predrag Piper left numerous solutions and ideas in the field of semantic categories, in which new directions have opened for typological examinations of categorial meanings within modern linguistic theories.

Keywords: Academician Predrag Piper, typological research, Slavic languages, Serbian language, Russian language.